

Sygn. akt. I ACa 586/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<u>Przewodniczący</u>	SSA Marek Klimeczak
Sędziowie:	SA Dariusz Mazurek (spraw.) SO del. Bogdan Ziemiański
Protokolant:	st. sekr. sądowy Aleksandra Szubert

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2014 r. na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **S.A. w L.**

przeciwko **B. O.**

o uznanie umowy darowizny za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu

z dnia 4 lipca 2013 r., sygn. akt I C 328/13

I. **o d d a l a** apelację,

II. **z a s ą d z a** od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w L. domagał się ustalenia, że umowa darowizny spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w P. przy ulicy (...) oraz spółdzielczego własnościowego prawa do garażu nr (...) sporządzona w formie aktu notarialnego Rep. A. numer (...) w dniu 23 września 2009r. zawarta pomiędzy pozwaną B. O. a dłużnikami G. i W. K. (1) jest bezskuteczna w stosunku do powoda.

Powód domagał się również zasądzenia od pozwanej kosztów procesu.

Pozwana domagała się oddalenia powództwa i zasądzenia od powoda na jej rzecz kosztów procesu.

Sąd Okręgowy w Przemyślu orzekając o żądaniu pozwu wyrokiem z dnia 4 lipca 2013r. uznał umowę darowizny za bezskuteczną w stosunku do powoda, któremu przysługuje w stosunku do dłużników G. i W. K. (1) wierzytelność w kwocie 93 924 zł wynikająca z tytułów wykonawczych nakazów zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanych

przez Sąd Rejonowy w Lublinie w dniu 20 sierpnia 2009r. że w sprawie sygnatura VIII GNc 2525/09 i w dniu 23 października 2009r. w sprawie sygnatura VIII GNc 3243/09.

Ponadto zasądził od pozwanej na rzecz powoda koszty procesu w kwocie 8378 zł.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że rozstrzygnął sprawę w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Wierzytelność powoda w stosunku do dłużników G. i W. K. (2) powstała z brakiem zapłaty w latach 2008 i 2009 na rzecz powoda należności za towary dostarczone przez powoda do prowadzonej przez dłużników apteki. Dłużnicy G. i W. K. (2) mieszkali razem z córką B. w mieszkaniu, które stanowiło przedmiot darowizny.

Aby uniemożliwić zaspokojenie się swoich wierzycieli dłużnicy w dniu 23 września 2009 roku darowali córce B. O. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) o powierzchni 61,90 m² położone w P. przy ulicy (...) oraz spółdzielcze własnościowe prawo do garażu nr (...).

Umowa darowizny zawarta została niecały miesiąc po wniesieniu przez powoda pozwu o zapłatę przeciwko G. i W. K. (2) sprawie VIII GNc 2525/09. W sprawie tej Sąd Rejonowy w Lublinie nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 20 sierpnia 2009r. zasądził na rzecz powoda od W. i G. K. kwotę 74 793 zł 30 gr i koszty postępowania w kwocie 4 551 zł. Kolejny pozew przeciwko małżonkom K. powód wniósł 20 października 2009 roku. Sąd Rejonowy w Lublinie nakazem zapłaty wydany w postępowaniu upominawczym w dniu 23 października 2009 roku w sprawie VIII GNc 3243/09 zasądził na rzecz powoda od małżonków K. kwotę 16 605 zł 46 gr i koszty postępowania w kwocie 2 625 zł.

Nakazy zapłaty zostały zaopatrzone w klauzulę wykonalności w dniach 7 października 2009r. i 8 grudnia 2009r. Powód wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikom. Pismem z dnia 23 marca 2013 roku komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Przemyślu zawiadomił powoda o bezskuteczności egzekucji z uwagi na brak jakiegokolwiek majątku podlegającego egzekucji. Poinformował wierzyciela, że mieszkanie w którym mieszkają dłużnicy stanowi własność córki dłużników.

Sąd Okręgowy ustalił, że wyrokiem z dnia 13 czerwca 2012r. w sprawie II K 456/12 Sąd Rejonowy w Przemyślu uznał G. i W. K. (2) za winnych popełnieniu przestępstwa z art. 300 § 1 k.k. i art. 300 § 2 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. i w związku z art. 12 k.k. polegającego na tym, że wobec grożącej im niewypłacalności działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru udaremnienia orzeczeń sądowych i udaremnienia zaspokojenie wierzycieli darowali w dniu 23 września 2009 roku swojej córce spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze własnościowe prawo do garażu.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy rozważył zasadność żądania pozwu w oparciu o przepisy art. 527 k.c. i następne. Sąd Okręgowy ocenił, że G. i W. K. (2) dokonali darowizny na rzecz pozwanej w sytuacji gdy nie spłacali ciężących na nich zobowiązań, również na rzecz powoda. Sąd pierwszej instancji ocenił, że przez wyzbycie się prawa majątkowego o wartości wynoszącej około 150 000 zł dłużnicy stali się niewypłacalni co najmniej w wyższym stopniu niż przed dokonaniem darowizny. Na podstawie treści aktu notarialnego Sąd Okręgowy ocenił, że nabyte przez pozwaną prawa moje majątkowe miało wartość o wiele wyższą niż dług obciążający ich rodziców. Sąd Okręgowy ocenił, że wierzytelność powoda wobec dłużników istniała w chwili dokonywania darowizny. Sąd Okręgowy wziął również pod uwagę że dłużnicy zostali skazani prawomocnym wyrokiem za czyn z art. 300 § 2 k.k. polegający na udaremnieniu wykonania orzeczeń sądowych. Powołując się na przepis art. 11 k.p.c. Sąd Okręgowy ocenił, że świetle ustaleń prawomocnego wyroku karnego skazującego dłużników za popełnienie przestępstwa nie podlega dyskusji fakt działania dłużników w celu pokrzywdzenia wierzycieli poprzez dokonanie darowizny majątkowego na rzecz pozwanej. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Okręgowy uzasadnił zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy.

Z takim rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego nie zgodziła się pozwana B. O. i zaskarżając wyrok w całości apelacją, zarzuciła:

- naruszenie art. 527 § 2 k.c. w związku z 227 k.p.c. polegające na przeprowadzeniu nieprawidłowo postępowania dowodowego i nie rozważeniu w sposób bezstronny i wszechstronny czy dłużnicy posiadają inne składniki majątkowe i czy istnieje realna możliwość zaspokojenia powoda, co doprowadziłoby do ustalenia czy dłużnicy stali się niewypłacalni;

- naruszenie art. 527 k.c. poprzez akceptację domniemania i niewykazanie, że takie domniemanie w tym przypadku rzeczywiście istnieje, nie przeprowadzenie dowodów na tę okoliczność w postaci dokumentów jak również nie wskazanie z czego domniemanie miałyby wynikać;

- naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów i przyjęciu domniemania wynikającego z art. 527 § 3 k.c. w sytuacji gdy w aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek dowodu wskazującego na tę okoliczność, jak również nie przeprowadzenia dowodu w tym zakresie a ponadto nie ustalenie czy dłużnicy są niewypłacalni;

- naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. przez całkowite pominięcie w uzasadnieniu okoliczności niewypłacalności dłużników, a także ustaleń na jakiej podstawie zostało oparte domniemanie wynikające z art. 527 § 3 k.c.

Na koniec apelująca zarzuciła naruszenie art. 5 k.c. polegające na przyjęciu, że można uznać za bezskuteczną umowę darowizny pozbawiając apelującą „dach nad głową” i nie czyniąc ustaleń co do możliwości zaspokojenia przez dłużników wierzyciela.

Wskazując na powyższe uchybienia pozwana domagała się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenia od powoda kosztów procesu.

Ewentualnie domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji pozwana kwestionowała ustalenie przez Sąd Okręgowy faktu, że zawarcie umowy darowizny uniemożliwiło powodowi zaspokojenie wierzytelności z majątku dłużników. Pozwana argumentowała, że rodzice od dawna obiecali jej podarowanie mieszkania. Podnosiła, że gdyby posiadała jakąkolwiek wiedzę o zadłużeniu rodziców to nie zgodziłaby się na przyjęcie darowizny. Twierdziła, że o długach dowiedziała się już po zawarciu umowy darowizny. Apelująca podnosiła również, że dłużnicy posiadają możliwości aby dokonywać spłaty zadłużenia w miesięcznych ratach przez co nie można uznać, że są niewypłacalni. Zarzuciła, że w aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek dowodu potwierdzającego istnienie stosunku bliskości pomiędzy nią a darczyńcami. Ostatecznie argumentowała, że pozbawienie jej mieszkania stanowi naruszenie przysługującego jej prawa podmiotowego. Twierdziła, że po przyjęciu darowizny zainwestowała własne pieniądze w mieszkanie i jej jego wartości jest obecnie znacznie wyższa.

W odpowiedzi na apelację powód domagał się oddalenia apelacji pozwanej i zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelację pozwanej zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Podniesione przez apelującą argumenty nie mogły odnieść jakiegokolwiek skutku, a to wobec domniemań prawnych wynikających z art. 527 § 3, 528 i 529 k.c., których pozwana nie była w stanie obalić.

Generalną zasadą jest, że wykazanie istnienia przesłanek do uznania czynności prawnej za bezskuteczną wymienionych w art. 527 § 1 i 2 k.c. jest obowiązkiem powoda. Jednak w szczególnych przypadkach, w których występują domniemania prawne, tj. art. 527 § 3 k.c., 529 k.c. ciężar dowodu jest przerzucony na stronę pozwaną. Wszak to w jej interesie jest obalenie obciążającego pozwanego domniemania prawnego. Zawarte w powołanych wyżej przepisach domniemania prawne należą do domniemań które pozwany może obalić o ile wykaże, że objęte

domniemaniem okoliczności nie miały miejsca. Jeżeli zaś nie zdoła tego uczynić ponosi ujemne konsekwencje procesowe w postaci przegrania sprawy.

Niezależnie od tej oceny Sąd Apelacyjny stwierdza, że wynikający z przeprowadzonych dowodów całokształt okoliczności sprawy wskazuje, że dłużnicy wyzbywając się własności lokalu mieszkalnego i garażu wyzbyli się jedynych składników majątku z którego wierzyciel mógł uzyskać zaspokojenie. Świadczy o tym fakt stwierdzenie bezskuteczności egzekucji przez Komornika sądowego prowadzącego egzekucję na wniosek wierzyciela. Również wynik prowadzonych przez strony negocjacji w toku niniejszego postępowania i złożone przez dłużników propozycje ratalnego spełnienia świadczenia lub odroczenia terminu spełnienia świadczenia na bliżej nie określony termin (pismo powoda k. 98 i pozwanej k. 93) wskazują na brak możliwości zaspokojenia wymagalnych roszczeń wierzyciela z innego majątku dłużników niż prawo do lokalu mieszkalnego i prawo do garażu.

Ostatecznie jak prawidłowo ocenił to Sąd Okręgowy na podstawie art. 11 k.p.c. Sądy rozpoznające niniejszą sprawę są związane faktem uznania G. i W. K. (2) za winnych popełnienia przestępstwa polegającego na usunięciu majątku, z którego powód mógł zaspokoić swoje wierzytelności i udaremnieniu w ten sposób wykonania prawomocnych orzeczeń sądowych.

Nie ma racji apelująca o ile zarzuca, że brak było w okolicznościach niniejszej sprawy podstaw do zastosowania domniemań prawnych wynikających ze wskazanych wyżej przepisów. Warunkiem zastosowania przewidzianych przez prawodawcę domniemań była zgodność stanu faktycznego z odpowiednią normą prawną. Apelująca nie zaprzeczała, że nabyła własność lokalu wraz z prawem do garażu na podstawie umowy darowizny zawartej ze swoimi rodzicami. Okoliczności te stanowiły wystarczającą podstawę do zastosowania domniemań prawnych wynikających z art. 527 § 3 k.c., 528 k.c., 529 k.c., 530 zdanie pierwsze k.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego omówione już okoliczności faktyczne dawały podstawę do oceny, że dokonując przeniesienia własności w drodze umowy darowizny dłużnicy stali się niewyplącalni wskutek dokonania tej czynności.

Z tego względu podniesione przez apelującą zarzuty naruszenia prawa materialnego (art. 527 k.c.) oraz przepisów postępowania są całkowicie chybione i nie zasługują na uwzględnienie.

Odnosząc się na koniec do zarzutu naruszenia art. 5 k.c. Sąd Apelacyjny zauważa, że uwzględnienie żądania powoda na podstawie art. 527 k.c. nie wpływa na uprawnienia powódki do nabytego na podstawie umowy darowizny prawa, ani nie ogranicza jej w możliwości korzystania z lokalu, lub dysponowaniem tym prawem. Dlatego twierdzenie powódki, że w wyniku orzeczenia zostanie pozbawiona dachu nad głową nie są uzasadnione. Oczywiście następstwem uprawomocnienia się orzeczenia może być konieczność znoszenia przez pozwaną egzekucji prowadzonej z nabytego przez nią prawa o ile powód zdecyduje się na ten rodzaj egzekucji. Jednak w ustalonych przez Sąd Okręgowy okolicznościach oraz wobec gotowości powoda do zawarcia w trakcie postępowania apelacyjnego ugody, Sąd Apelacyjny ocenił, że twierdzenie przez pozwaną, że realizacją przez powoda przysługującego mu prawa stanowi jego nadużycie, nie znajduje uzasadnienia.

Dlatego nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji pozwanej Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy.

Na koszty zasądzone na rzecz powoda składa się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika reprezentującego powoda w wysokości odpowiadającej stawce minimalnej określonej w § 12 ust. 1 pkt 2 i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...).

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji.